

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**АДМІНІСТРУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів усіх спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020**

УДК 336.1+005.55(07.034)

A31

Укладач Н. В. Сабліна

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.

Протокол № 9 від 11.03.2020 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / уклад. Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 46 с.

Подано завдання до практичних занять, що спрямовані на перевірку здобутих теоретичних знань, методичних підходів і методів фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Їхнє вирішення сприятиме закріпленню знань, набуттю навичок їхнього практичного використання, а також формуванню компетентностей із адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня.

УДК 336.1+005.55(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2020

Вступ

В умовах утвердження ринкових засад господарювання та необхідності фінансової стабілізації вітчизняної економіки важливими чинниками успішного розвитку суб'єктів господарської діяльності у довгостроковій перспективі є наявність фундаментальної мети розвитку побудови ефективної системи управління їхніми фінансами, орієнтованої на її досягнення. Управлінська діяльність із достатнім фінансовим підґрунтям створює можливості для ухвалення керівниками таких фінансових рішень, що спрямовані на виконання завдань, визначених власниками.

Отже, актуальним є вивчення обґрунтованих підходів до управління фінансами суб'єктів господарювання з застосуванням спеціальних принципів і методів фінансового адміністрування. Навчальна дисципліна "Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання" є вибірковою для вивчення студентами першого (бакалаврського) рівня.

Метою освоєння навчальної дисципліни "Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання" полягає в набутті студентами теоретичних знань і практичних навичок щодо організації, здійснення та контролю фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є підготовка до семінарських занять і вирішення практичних завдань.

Семінари сприяють формуванню у студентів уміння самостійно засвоювати знання, аналізувати, синтезувати, конкретизувати, узагальнювати. Розвивають увагу, мислення, інтерес до навчального предмета. У них беруть участь усі студенти. Семінари складаються з двох взаємопов'язаних ланок – самостійного вивчення студентами матеріалу та обговорення результатів їхньої самостійної пізнавальної діяльності.

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни "Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання" є формування у студентів практичних навичок та професійних компетентностей щодо організації, здійснення і контролю фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

У ході практичних занять студент набуває професійних компетентностей і практичних навичок роботи з вирішення прикладних завдань професійної діяльності.

Змістовий модуль 1

Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів господарювання

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Практичне заняття на тему "Встановлення грошових потоків у рамках фінансової, інвестиційної та операційної діяльності підприємств"

Завдання 1

Визначте обсяги вхідних грошових потоків публічного акціонерного товариства "Факт" у рамках операційної, фінансової та інвестиційної діяльності (окремо), якщо відомі такі дані.

Підприємство отримало кредит у сумі 50 тис. грн на придбання обладнання.

Грошові виплати з оплати праці становили 30 тис. грн.

З метою збільшення статутного капіталу підприємства розміщено додаткову емісію акцій. Номінальна вартість однієї акції – 60 грн, кількість акцій – 1 000 шт., курс емісії – 110 %.

Підприємство сплатило дивіденди акціонерам у розмірі 10 % від номінальної вартості акцій.

Обсяг виручки від реалізації продукції становив 320 тис. грн, у тому числі ПДВ.

Підприємство отримало дивіденди від володіння корпоративними правами іншого підприємства – 25 тис. грн.

Акціонерне товариство продало облігації внутрішньої державної позики – 20 тис. грн.

Завдання 2

Визначте обсяги вхідних грошових потоків публічного акціонерного товариства "Світ" у рамках фінансової та інвестиційної діяльності (окремо), якщо відомі такі дані:

обсяг виручки від реалізації продукції підприємства становив 300 тис. грн (у тому числі ПДВ);

підприємство сплатило постачальникам сировини 52 тис. грн;
з метою оновлення парку устаткування підприємство придбало виробниче устаткування на суму 250 тис. грн;
підприємство отримало кредит у сумі 160 тис. грн;
з метою збільшення статутного капіталу підприємства розміщено додаткову емісію акцій. Номінальна вартість однієї акції – 40 грн, кількість акцій – 500 шт., курс емісії – 115 %;
підприємство повернуло кредит банку у сумі 30 тис. грн і проценти за користування ним – 6 тис. грн;
від володіння корпоративними правами іншого підприємства отримано дивідендів на суму 15 тис. грн;
підприємство продало облігації внутрішньої державної позики України – 10 тис. грн.

Завдання 3

Визначте обсяги грошових потоків публічного акціонерного товариства "Мрія" у рамках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, якщо відомі такі дані:

обсяг виручки від реалізації продукції становив 630 тис. грн, у тому числі ПДВ;
постачальникам було перераховано 147 тис. грн за сировину та матеріали;
підприємство повернуло кредит банку у сумі 20 тис. грн і проценти за користування ним – 5 тис. грн;
підприємство отримало проценти від володіння облігаціями інших підприємств – 3 тис. грн;
були продані основні фонди на суму 10 тис. грн;
протягом звітного періоду підприємство отримало дивіденди від володіння акціями інших підприємств на суму 16 тис. грн;
з метою збільшення статутного капіталу підприємства розміщено додаткову емісію акцій. Номінальна вартість однієї акції – 20 грн, кількість акцій – 2 000 шт., курс емісії – 100 %.

Завдання 4

Визначте грошові потоки від інвестиційної діяльності підприємства за звітний період за таких даних:

надходження від продажу акцій інших підприємств – 60 тис. грн;
надходження від емісії акцій становлять 5 000 тис. грн;

надходження від емісії облігацій – 160 тис. грн;
виплати дивідендів – 40 тис. грн;
собівартість реалізованої продукції – 1 800 тис. грн, у тому числі амортизація основних засобів – 30 тис. грн;
витрати, пов'язані з придбанням основних засобів, – 140 тис. грн;
витрати, пов'язані з придбанням облігацій внутрішньої державної позики України, – 120 тис. грн.

Завдання 5

Визначте обсяги грошових потоків на підприємстві в межах фінансової, операційної та інвестиційної діяльності (окремо), якщо відомі такі дані:

обсяг виручки від реалізації продукції становив 1 800 тис. грн;
собівартість реалізованої продукції – 1 500 тис. грн;
підприємство отримало кредит у сумі 160 тис. грн;
підприємство нарахувало та виплатило дивіденди власникам на суму 60 тис. грн;
надходження від продажу акцій інших підприємств – 180 тис. грн;
кошти, спрямовані на придбання основних засобів, – 240 тис. грн;
витрати на патентування – 140 тис. грн;
розміщено додаткову емісію акцій загальною сумою 150 тис. грн;
виплати грошових коштів працівникам – 100 тис. грн;
погашення позик – 60 тис. грн.

Методичні рекомендації

Для розв'язання завдання необхідно знати економічний зміст операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

У рамках операційної діяльності підприємство отримує надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), здійснює грошові виплати постачальникам за сировину, матеріали, паливо, напівфабрикати тощо, грошові виплати з оплати праці, сплачує податки, наприклад, податок на додану вартість, податок на прибуток. Згідно з чинним стандартом бухгалтерського обліку сплата відсотків за користування позичками відноситься також до операційної діяльності підприємств.

У процесі інвестиційної діяльності підприємство придбає майнові комплекси, необоротні активи, фінансові інвестиції, отримує відсотки та дивіденди від володіння цінними паперами, здійснює дезінвестиції.

До типових прикладів руху коштів у результаті фінансової діяльності підприємства відносять надходження власного капіталу, отримання й повернення позичок, сплату дивідендів за власними корпоративними правами тощо.

Практичне заняття на тему "Розрахунок потреби в капіталі для фінансування оборотних активів підприємства"

Завдання 6

Визначте потребу в капіталі акціонерного товариства "Агат" для фінансування оборотних активів протягом одного кварталу кумулятивним та елективним методами на основі наведених даних.

Плановий обсяг витрат на виробництво та реалізацію продукції – 7,2 млн грн. Планові залишки готової продукції на складі на початок та на кінець періоду є незмінними.

Структура витрат підприємства характеризується такими даними:

прямі матеріальні витрати – 30 %;

прямі витрати на оплату праці та нарахування на неї – 35 %;

загальновиробничі витрати – 20 %;

адміністративні витрати – 10 %;

витрати на збут – 5 %.

Середній період постачання і зберігання сировини та матеріалів на складі – 5 днів.

За домовленістю з постачальниками сировини термін її оплати становить 3 дні з часу її оприбуткування на складі.

Тривалість виробництва готової продукції – 10 днів.

Тривалість зберігання готової продукції на складі – 2 дні.

З метою стимулювання збуту продукції підприємство надає відстрочки в платежах за її оплату протягом 15 днів.

Завдання 7

Витрати на виробництво та реалізацію продукції ПАТ "Глоретт" у плановому кварталі становлять 16 млн грн, зокрема:

витрати на сировину і матеріали – 50 % усіх затрат;

витрати на заробітну плату та нарахування на неї – 30 % усіх затрат;

адміністративні витрати та витрати на збут – 20 %.

Оплату сировини та матеріалів планується здійснювати на другий робочий день із дня оприбуткування їх на складі. Середній термін перебування

виробничих запасів на складі – 2 дні. Тривалість виробництва продукції – 3 дні. Середній термін складування готової продукції – 5 днів. Підприємство планує відвантажувати готову продукцію з наданням відстрочок в її оплаті на 10 днів.

Фінансові служби підприємства мають розрахувати плановий обсяг потреби підприємства в капіталі для фінансування оборотних активів загалом та у розрізі окремих елементів витрат.

Методичні рекомендації

Потреба в капіталі для фінансування оборотних активів кумулятивним методом обчислюється у такий спосіб:

розрахувати загальний період, протягом якого кошти будуть "заморожені" в оборотних активах;

визначити загальні одноденні витрати підприємства на фінансування оборотних активів (прийняти, що у кварталі 90 днів);

визначити загальний обсяг потреби в обігових коштах для фінансування оборотних активів протягом планового періоду загалом та у розрізі виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції й дебіторської заборгованості шляхом множення загальних одноденних витрат на кількість днів, протягом якого кошти "заморожуються" у відповідному елементі оборотних активів.

Потреба в капіталі для фінансування оборотних активів елективним методом визначається у такому порядку:

1. Обчислити показники окремих елементів витрат підприємства (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, загальновиробничі витрати тощо) в грошовому виразі.

2. Визначити одноденні витрати за окремими елементами витрат.

3. Провести розподіл окремих елементів витрат за окремими статтями оборотних активів підприємства. Встановити одноденні витрати за кожною статтею оборотних активів підприємства.

Виробничі запаси включають витрати на сировину та матеріали за їхньою первісною вартістю. Витрати на незавершене виробництво визначаються згідно з П(С)БО 16 "Витрати". Вони включають прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та нарахування на неї; загальновиробничі витрати. У аналогічний спосіб розраховуються одноденні витрати, які авансуються в готову продукцію, що зберігається на складі. Витрати, "заморожені" в дебіторській заборгованості, включають, окрім іншого, адміністративні витрати та витрати на збут.

4. Визначити обсяг потреби в обігових коштах для фінансування окремих статей оборотних активів підприємства протягом планового періоду шляхом множення відповідних одноденних витрат на кількість днів, протягом яких кошти "заморожені" у відповідних статтях оборотних активів.

5. Визначити величину коштів, яка буде "заморожена" в окремих елементах витрат (розраховується множенням середніх одноденних витрат на кількість днів, на які авансуються відповідні витрати).

6. Розрахувати загальний розмір потреби підприємства в капіталі для фінансування окремих статей оборотних активів та окремих елементів витрат.

Література: основна [4 – 6; 8; 9]; додаткова [11 – 13; 18, 21].

Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу

Семінарське заняття на тему "Особливості фінансової діяльності суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу"

План проведення семінарського заняття

1. Класифікація організаційно-правових форм суб'єктів підприємництва.
2. Фінансування діяльності приватних підприємців в Україні.
3. Дискусія. Переваги та недоліки організації підприємств у формі приватного підприємства, господарських товариств різних видів щодо фінансування їхньої господарської діяльності.
4. Особливості фінансування державних і казенних підприємств.

Практичне заняття на тему "Визначення складових власного капіталу підприємств різних форм організації бізнесу під час заснування"

Завдання 1

Ухвалено рішення про заснування публічного акціонерного товариства "Каштан". Засновниками була організована відкрита підписка на акції, результати якої характеризуються такими даними:

номінальна вартість акцій – 30 грн;

курс емісії – 100 %;

кількість акцій, які підлягають розміщенню – 5 000 шт.;

накладні витрати, пов'язані з заснуванням – 10 000 грн;
на момент скликання установчих зборів ПАТ "Каштан" було сплачено 70 % номінальної вартості акцій.

Розрахуйте величину власного капіталу на момент створення ПАТ "Каштан". Заповнити I розділ пасиву балансу.

Завдання 2

Ухвалено рішення про заснування ПАТ "Оранта". Засновниками була організована відкрита підписка на акції, результати якої характеризуються такими даними:

номінальна вартість акцій – 27 грн;

курс емісії – 115 %;

кількість акцій, які підлягають розміщенню – 10 000 шт.;

накладні витрати, пов'язані з заснуванням підприємства – 5 000 грн;

на момент скликання установчих зборів ПАТ "Оранта" всі акції були сплачені за ціною емісії.

Розрахуйте величину власного капіталу підприємства на момент його створення. Наведіть всі позиції першого розділу пасиву балансу ПАТ "Оранта".

Завдання 3

На початок року власний капітал АТ "Дім" становив 800 тис. грн (зареєстрований статутний капітал – 1 000 тис. грн, несплачений капітал – 200 тис. грн). Протягом року товариство отримало прибуток у розмірі 200 тис. грн 25 % прибутку було сплачено акціонерам у вигляді дивідендів, 25 % – спрямовано на формування резервного капіталу, 50 % залишилося нерозподіленими. Крім того, акціонери повністю погасили заборгованість за оплатою акцій.

Визначте складники власного капіталу на початок і кінець року.

Завдання 4

У результаті ліквідації товариства з обмеженою відповідальністю обсяг виручки від реалізації ліквідаційної маси становив 1 600 тис. грн. Обсяг вимог кредиторів до підприємства – 2 млн грн. Зареєстрований капітал підприємства дорівнює 200 тис. грн і сформований за рахунок вкладів чотирьох учасників товариства. Частка одного з учасників становить 70 %, а частки решти учасників є однаковими. Приватне майно найбільшого учасника – 400 тис. грн, зокрема йому належать облігації товариства, учасником якого він є, номінальною вартістю 100 тис. грн.

Визначте джерела погашення вимог кредиторів підприємства, якою мірою вони будуть задоволені.

Завдання 5

Трьома фізичними особами М. М. Савченко, В. О. Петренко, К. І. Шевцовим ухвалено рішення про заснування товариства з обмеженою відповідальністю "Петросіл Сервіс". Формування первинного власного капіталу ТОВ "Петросіл Сервіс" характеризується наведеними даними.

Зазначена в установчих документах відносна частка окремих учасників у статутному капіталі становить: М. М. Савченко – 45 %; В. О. Петренко – 30 %; К. І. Шевцов – 25 %.

На момент реєстрації ТОВ "Петросіл Сервіс" К. І. Шевцов вніс 88 тис. грн, що становить 110 % його особистої частки в статутному капіталі; М. М. Савченко – 110 тис. грн, В. О. Петренко – 124 тис. грн.

Наведіть усі позиції першого розділу пасиву балансу наново створеного підприємства.

Завдання 6

Трьома фізичними особами М. С. Бойко, О. Ф. Савенко, І. В. Костенковим ухвалено рішення про заснування товариства з обмеженою відповідальністю "Теодосія". Первинне формування власного капіталу підприємства характеризується наведеними даними.

Зазначена в установчих документах частка окремих учасників у статутному капіталі становить: М. С. Бойко – 50 %; О. Ф. Савенко – 30 %; І. В. Костенков – 20 %.

На момент реєстрації ТОВ "Теодосія" М. С. Бойко вніс 45 тис. грн, що становить 40 % його особистої частки в статутному капіталі; О. Ф. Савенко – 75 тис. грн, а І. В. Костенков – 30 тис. грн.

Наведіть усі позиції першого розділу пасиву балансу наново створеного ТОВ "Теодосія".

Завдання 7

Чотири юридичні та сім фізичних осіб (А, Б, В, Г і 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7) ухвалили рішення про заснування товариства з обмеженою відповідальністю "Зірка". Створення ТОВ характеризується такими даними:

1) визначена установчими документами товариства частка засновників (учасників) така: А – 14 %; Б – 12 %; В – 8 %; Г – 14 %; 1 – 5 %; 2 – 2 %; 3 – 10 %; 4 – 12 %; 5 – 8 %; 6 – 10 %; 7 – 5 %;

2) на момент реєстрації ТОВ Б внесло 20,78 тис. грн, що становить 105 % номінальної вартості його частки у статутному капіталі товариства; А – 15,75 тис. грн, Г – 17,25 тис. грн; фізичні особи 3 і 6 по 10 тис. грн; фізична особа 4 – 15 тис. грн.

3) В зробив внесок до статутного капіталу товариства, що створюється, у вигляді приміщення, яке може використовуватися як офіс; оціночна вартість такого приміщення, відповідно до висновку оцінювача майна, становить 30,65 тис. грн;

4) решта учасників товариства здійснить внески до статутного капіталу підприємства після реєстрації товариства винятково грошовими коштами у національній валюті.

Визначте та обґрунтуйте, чи може бути засноване товариство з обмеженою відповідальністю "Зірка" та що для цього необхідно зробити. У разі необхідності складіть початковий баланс товариства на момент його державної реєстрації.

Методичні рекомендації

Для розв'язання завдань потрібно знати економічну сутність, склад власного капіталу підприємства та порядок його відображення у балансі. Перший розділ пасиву балансу підприємства наведено у табл. 1.

Таблиця 1

I розділ пасиву балансу підприємства

Пасив (капітал)	На початок періоду	На кінець періоду
1. Власний капітал		
Зареєстрований капітал		
Капітал у дооцінках		
Додатковий капітал		
Резервний капітал		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (-)		
Неоплачений капітал (-)		
Вилучений капітал (-)		
Усього за розділом I		

Література: основна [1; 5 – 7; 9]; додаткова [10; 13; 15; 17; 21].

Тема 3. Формування власного капіталу підприємства

Практичне заняття на тему "Розрахунок курсів акцій акціонерного товариства та визначення параметрів корпоративних прав підприємства"

Завдання 1

Статутний капітал ПАТ "Всесвіт" становить 600 тис. грн (12 000 акцій однієї номінальної вартості).

На загальних зборах акціонерів ухвалено рішення щодо збільшення статутного капіталу на 50 % шляхом додаткової емісії акцій. Ринковий курс акцій до збільшення статутного капіталу становить 80 грн. Курс емісії нових акцій – 65 грн за акцію.

Визначте ринковий курс акцій ПАТ "Всесвіт" після збільшення статутного капіталу. Розрахувати емісійний дохід підприємства.

Завдання 2

На загальних зборах ПАТ "Гірпром" ухвалено рішення щодо збільшення статутного капіталу підприємства з 8 000 тис. грн до 10 000 тис. грн. шляхом додаткової емісії акцій. На кожні чотири старі акції було вирішено випустити одну нову. Перед збільшенням статутного капіталу ринковий курс однієї акції номінальною вартістю 200 грн становив 300 грн. Курс емісії нових акцій – 125 %.

Визначте емісійний дохід емітента та середній ринковий курс акцій після емісії, якщо на зміну курсу вплинув лише факт збільшення капіталу, інші чинники впливу на курс залишилися без змін.

Завдання 3

Статутний капітал ТОВ "Тисагаз" становить 400 тис. грн, непокриті збитки – 48 тис. грн. Учасниками товариства ухвалено рішення щодо зменшення статутного капіталу шляхом передачі до анулювання корпоративних прав номінальною вартістю 44 тис. грн. Баланс ТОВ "Тисагаз" до зменшення статутного капіталу наведено у табл. 2.

Баланс ТОВ "Тисагаз" до зменшення статутного капіталу

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	240	1. Зареєстрований капітал	400
2. Запаси	120	2. Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	(48)
3. Дебіторська заборгованість	60	3. Довгострокові зобов'язання	40
4. Грошові кошти	12	4. Короткострокові зобов'язання	40
Баланс	432	Баланс	432

Також один із кредиторів частково списав короткострокову заборгованість підприємства зі сплати відсотків за користування кредитом на суму 8 тис. грн.

Скласти баланс ТОВ "Тисагаз" після зменшення статутного капіталу та списання заборгованості. Зробіть висновки щодо зміни фінансового стану підприємства.

Завдання 4

З метою збільшення власного капіталу ПАТ "Юсейс" для фінансування розширення виробництва здійснено розміщення акцій підприємства за курсом 120 %; номінальна вартість емісії – 100 тис. грн.

Протягом звітного року підприємство отримало чистий прибуток 180 тис. грн. 60 % чистого прибутку спрямовано на виплату дивідендів, 20 % чистого прибутку використано на поповнення резервного капіталу.

Підприємство отримало на безоплатній основі автомашину первісною вартістю 145 тис. грн.

Розрахуйте приріст власного капіталу підприємства за звітний період в аспекті окремих статей.

Завдання 5

Фінансовому аналітику ПАТ "Алдеа" з метою оцінювання ефективності фінансової діяльності підприємства необхідно визначити балансовий і капіталізований курси акцій. Баланс акціонерного товариства наведено у табл. 3. Середньорічна сума прибутку становить 100 тис. грн, а ставка капіталізації 10 %.

Зробіть висновки.

Баланс АТ "Вікна" на кінець звітного періоду

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	1 000	1. Зареєстрований капітал	400
2. Оборотні активи	400	2. Капітал у дооцінках	200
		3. Додатковий капітал	140
		4. Нерозподілений прибуток	120
		5. Вилучений капітал	(60)
		6. Зобов'язання	600
Баланс	1 400	Баланс	1 400

Завдання 6

На початок звітного періоду власний капітал публічного акціонерного товариства "РМЗ" характеризується даними, наведеними у табл. 4.

Вихідні дані

Власний капітал	На початок періоду, грн	На кінець періоду, грн
Зареєстрований капітал	510 000	
Капітал у дооцінках		
Додатковий капітал	51 274 000	
Резервний капітал	111 000	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (-)	1 844 000	
Неоплачений капітал (-)		
Вилучений капітал (-)		
Усього за розділом I	53 739 000	

Визначте на основі наведених даних, яким чином зміниться власний капітал підприємства, якщо:

прибуток до оподаткування становив 3 412 тис. грн;

чистий прибуток розподіляється за такими напрямками: поповнення резервного капіталу – 15 %; на виплату грошових дивідендів – 25 %; решта – нерозподілений прибуток;

проведено переоцінку балансової вартості нематеріальних активів на суму 5 тис. грн (дооцінку);

підприємство викупило акції, загальна номінальна вартість яких становила 10 тис. грн.

Завдання 7

На початок звітної періоду власний капітал публічного акціонерного товариства "Троянда" характеризується такими даними, наведеними у табл. 5.

Таблиця 5

Вихідні дані

Власний капітал	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн
Зареєстрований капітал	1 100	
Капітал у дооцінках	32	
Додатковий капітал	120	
Резервний капітал	60	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (-)	50	
Неоплачений капітал (-)	20	
Вилучений капітал (-)		
Усього за розділом I		

Визначте, чи зміниться власний капітал підприємства, якщо:

прибуток до оподаткування становив 320 тис. грн;

чистий прибуток розподіляється за такими напрямками: поповнення резервного капіталу – 5 %; на виплату грошових дивідендів – 15 %; решта – нерозподілений прибуток;

акціонери перерахували 30 тис. грн за передплаченими раніше простими акціями;

проведено переоцінку балансової вартості нематеріальних активів на суму 12 тис. грн (дооцінку);

акціонерне товариство викупило акції, загальна номінальна вартість яких становила 10 тис. грн.

Завдання 8

Статутний капітал публічного акціонерного товариства "Посад" збільшено до 500 тис. грн. З цією метою використано додатковий капітал у розмірі 100 тис. грн; балансовий (розрахунковий) курс акцій перед збільшенням становив 125 %.

Як зміниться балансовий курс акцій після збільшення статутного капіталу?

Завдання 9

Прийнято рішення про заснування відкритого акціонерного товариства "Полюс". Засновниками була організована відкрита підписка на акції, результати якої характеризуються такими даними:

1) номінальна вартість простих акцій – 14 грн; курс емісії корпоративних прав – 105 %; товариство не емітує привілейованих акцій, а загальна кількість простих акцій, які підлягають розміщенню, становить 14,7 тис. шт.;

2) сумарні накладні затрати засновників, пов'язані зі створенням підприємства – 77,9 тис. грн;

3) від інвесторів (фізичних і юридичних осіб) надійшли заявки на придбання 80 % акцій, зокрема 30 % простих акцій, викуплених засновниками товариства;

4) на момент скликання установчих зборів один з акціонерів, який здійснив передплату на пакет простих акцій у розмірі 10 % статутного капіталу товариства, вніс лише 120 тис. грн;

5) усі інші передплатники, зокрема засновники товариства, повністю погасили заборгованість за передплаченими акціями, з огляду на курс емісії корпоративних прав товариства;

6) на установчих зборах товариства акціонери затвердили витрати засновників на створення підприємства, відхиливши лише одну статтю із заявлених затрат на суму 20 тис. грн;

7) усі розрахунки у процесі проведення відкритої підписки та реєстрації товариства проводились повною мірою й винятково грошовими коштами.

Визначте та обґрунтуйте, чи відбулося відкриття акціонерного товариства "Полюс". У разі необхідності складіть початковий баланс товариства на момент його державної реєстрації.

Завдання 10

Визначте вплив господарських операцій, що мали місце протягом звітного періоду, на власний капітал публічного акціонерного товариства "Фора" та складіть на основі цього Звіт про власний капітал (у тис. грн).

Упродовж звітний періоду на підприємстві:

проведено переоцінку балансової вартості нематеріальних активів на суму 116 тис. грн (дооцінка);

решта неоплачених повністю акціонерами акцій у кількості 30 тис. шт. номінальною вартістю 12 грн кожна у зв'язку з простроченням терміну оплати були викуплені товариством шляхом повернення внесеної номінальної вартості акцій;

підприємство анулювало всі викуплені акції;

чистий прибуток за звітний період дорівнював 320 тис. грн і був розподілений за такими напрямками: поповнення резервного капіталу – 10 %; виплата грошових дивідендів – 30 %; на виплату матеріального заохочення працівникам – 12,5 %; залишок суми – нерозподілений прибуток;

товариство збільшило статутний капітал шляхом збільшення номінальної вартості акцій із 12 грн до 18 грн за рахунок додаткових внесків акціонерів.

На початок звітного періоду Зареєстрований капітал підприємства становив 1 440 тис. грн, додатковий капітал – 368 тис. грн, резервний капітал – 384 тис. грн, нерозподілений прибуток – 146 тис. грн, неоплачений капітал – 174 тис. грн.

Завдання 11

Статутний капітал було збільшено до 40 млн грн. Для цього був використаний додатковий капітал у розмірі 6 млн грн. Балансовий (розрахунковий) курс акцій перед збільшенням становив 165 %.

Як зміниться балансовий курс акцій після збільшення статутного капіталу?

Завдання 12

Розрахуйте балансовий курс акцій акціонерного товариства, якщо власний капітал підприємства характеризують такі наведені в балансі дані (табл. 6).

Таблица 6

Вихідні дані

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	11 438	1. Зареєстрований капітал	4 834
2. Оборотні активи	41 759	2. Капітал у дооцінках	225
		3. Резервний капітал	10 978
		4. Нерозподілений прибуток	4 675
		5. Зобов'язання	?
Баланс	53 197	Баланс	53 197

Завдання 13

Підприємство випустило акції номінальною вартістю 150 тис. грн і розмістило за курсом 110 %.

Чистий прибуток підприємства становить 24 тис. грн, 20 % його використано на поповнення резервного капіталу, а 30 % – на виплату дивідендів.

Підприємство отримало на безоплатній основі необоротні активи номінальною вартістю 120 тис. грн.

Яку суму необхідно навести за позицією "Додатковий капітал"?

Методичні рекомендації

Параметри корпоративних прав після збільшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом додаткової емісії акцій доцільно визначити у вигляді табл. 7.

Таблиця 7

Параметри корпоративних прав підприємства

Найменування показників	Статутний капітал, тис. грн	Кількість акцій, тис. шт.	Ринковий курс акцій, грн	Загальна ринкова вартість акцій, тис. грн
1. Параметри корпоративних прав до збільшення статутного капіталу	За вихідними даними	За вихідними даними	За вихідними даними	Ст. 3 × Ст. 4
2. Сума збільшення статутного капіталу	Визначити на основі вихідних даних	Визначити на основі вихідних даних	За вихідними даними	Ст. 3 × Ст. 4
3. Параметри корпоративних прав після збільшення статутного капіталу	Визначити на основі вихідних даних	Визначити на основі вихідних даних	Розрахувати за формулою (1)	Ст. 3 × Ст. 4

Ринковий курс корпоративних прав підприємства після розміщення додаткової емісії акцій розраховується за формулою:

$$K_{pn} = \frac{K_p + K_e}{N}, \quad (1)$$

де K_{pn} – ринковий курс корпоративних прав підприємства після розміщення додаткової емісії акцій, грн;

K_p – загальна ринкова вартість акцій до збільшення статутного капіталу підприємства, тис. грн;

K_e – загальна ринкова вартість акцій додаткової емісії, тис. грн;

N – загальна кількість акцій після збільшення статутного капіталу підприємства шляхом додаткової емісії корпоративних прав, тис. шт.

Величина емісійного доходу визначається як різниця між ринковою вартістю корпоративних прав додаткової емісії та номінальною вартістю корпоративних прав додаткової емісії.

Санаційний прибуток підприємства утворюється внаслідок зменшення статутного капіталу та списання заборгованості. Санаційний прибуток спрямовується на покриття балансових збитків товариства та формування його резервів.

Балансовий курс акцій характеризує структуру власного капіталу підприємства. Він показує величину чистих активів, які припадають на одну акцію (частку, пай) і розраховується за формулою:

$$BK = \frac{BK}{СК} \times 100 \%, \quad (2)$$

де BK – балансовий курс акцій, %;

BK – величина власного капіталу підприємства, тис. грн;

$СК$ – величина статутного капіталу підприємства, тис. грн.

Капіталізований курс акцій характеризує "внутрішню" вартість акцій, яка формується на основі очікуваних майбутніх доходів, і розраховується за формулою:

$$ККВ = \frac{КВ}{СК} \times 100 \%, \quad (3)$$

де $ККВ$ – курс акцій за капіталізованою вартістю, %;

$КВ$ – капіталізована вартість підприємства, тис. грн.

Капіталізована вартість підприємства – це приведена до теперішньої вартості величина майбутніх доходів на основі їхнього дисконтування.

За порівняно стабільних доходів підприємства та ставки дисконтування капіталізована вартість визначається за формулою:

$$KB = \frac{ЧП}{р}, \quad (4)$$

де ЧП – чистий прибуток підприємства, тис. грн;
р – ставка капіталізації.

Література: основна [2; 6; 7; 9]; додаткова [12; 14; 15; 20 – 22].

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства

Практичне заняття на тему "Розрахунок чистого грошового потоку підприємств у рамках різних видів діяльності"

Завдання 1

Визначте Cash-flow від операційної діяльності публічного акціонерного товариства "Трубопласт" за звітний період непрямим методом за наведеними даними.

Чистий прибуток від операційної діяльності підприємства за звітний період становить 50 тис. грн.

Протягом звітного року розміщена додаткова емісія акцій товариства. Номінальна вартість нової емісії – 100 тис. грн, курс емісії акцій – 125 %.

З метою залучення коштів для фінансування технічного переозброєння виробництва розміщена емісія власних облігацій на суму 25 тис. грн.

За рішенням загальних зборів акціонерів були нараховані дивіденди власникам корпоративних прав на суму 20 тис. грн.

За звітний період собівартість реалізованої продукції становила 400 тис. грн, у тому числі амортизація необоротних активів – 10 тис. грн.

Сума збільшення операційних оборотних активів дорівнювала 7 тис. грн.

Завдання 2

Визначити Cash-flow від операційної діяльності ПАТ "Прапор" за звітний рік прямим методом на основі таких даних:

чиста виручка від реалізації продукції – 2 000 тис. грн;
надходження від емісії акцій становлять 500 тис. грн, у тому числі на збільшення статутного капіталу було спрямовано 400 тис. грн;
підприємство нарахувало дивідендів на суму 80 тис. грн;
витрати на виробництво реалізованої продукції, пов'язані з виплатою грошових коштів – 1 400 тис. грн;
сплачено відсотки за користування позичками 30 тис. грн;
сплачено податок на прибуток – 180 тис. грн;
амортизаційні відрахування – 10 тис. грн.

Завдання 3

Визначте Cash-flow від фінансової діяльності ПАТ "Грант" за звітний рік на підставі таких даних:

прибуток підприємства до оподаткування – 200 тис. грн;
надходження від емісії акцій становлять 250 тис. грн, у тому числі на збільшення статутного капіталу було спрямовано 200 тис. грн;
надходження від емісії облігацій – 80 тис. грн;
підприємство нарахувало дивідендів на суму 90 тис. грн;
собівартість реалізованої продукції – 750 тис. грн, у тому числі амортизація основних засобів – 18 тис. грн.

Завдання 4

Визначте Cash-flow від інвестиційної діяльності ПАТ "Українка" за звітний рік на підставі таких даних:

надходження від емісії власних акцій становлять 380 тис. грн, у тому числі на збільшення статутного капіталу було спрямовано 350 тис. грн;
надходження від продажу акцій інших підприємств – 155 тис. грн;
надходження від емісії власних облігацій – 170 тис. грн;
підприємство виплатило дивідендів на суму 1 тис. грн;
собівартість реалізованої продукції – 900 тис. грн, у тому числі амортизація основних засобів – 30 тис. грн;
кошти, спрямовані на придбання основних засобів, – 165 тис. грн.

Завдання 5

Визначте Cash-flow від фінансової діяльності ПАТ "Грант" за звітний рік на підставі таких даних:

прибуток підприємства до оподаткування – 180 тис. грн;

надходження від емісії акцій становлять 500 тис. грн, у тому числі на збільшення статутного капіталу було спрямовано 400 тис. грн;
надходження від емісії облігацій – 140 тис. грн;
підприємство нарахувало дивідендів на суму 80 тис. грн;
собівартість реалізованої продукції – 1 600 тис. грн, у тому числі амортизація основних засобів – 40 тис. грн;
підприємство отримало кредит – 56 тис. грн;
кредиторська заборгованість за товари зменшилась на 42 тис. грн.

Завдання 6

Визначте Cash-flow від операційної діяльності публічного акціонерного товариства за звітний період непрямим методом за такими даними:
прибуток від операційної діяльності – 200 тис. грн;
надходження від емісії акцій становить 500 тис. грн, у тому числі на збільшення статутного капіталу було спрямовано 400 тис. грн;
надходження від емісії облігацій – 100 тис. грн;
собівартість реалізованої продукції – 1 600 тис. грн, у тому числі амортизація основних засобів – 40 тис. грн;
сума збільшення операційних оборотних активів – 30 тис. грн;
підприємство отримало кредит у сумі 160 тис. грн під 26 % річних.

Завдання 7

Визначте грошові потоки від інвестиційної діяльності підприємства за звітний період за таких даних:
грошові надходження від продажу акцій інших підприємств – 60 тис. грн.
надходження від емісії акцій становлять 960 тис. грн, у тому числі збільшення статутного капіталу було спрямовано 300 тис. грн;
надходження від емісії облігацій – 120 тис. грн;
підприємство нарахувало та виплатило дивідендів на суму 60 тис. грн;
собівартість реалізованої продукції – 1 500 тис. грн, у тому числі амортизація основних засобів – 60 тис. грн.

Методичні рекомендації

Чистий грошовий потік від операційної діяльності розраховується прямим і непрямим методами.

У разі використання прямого методу чистий грошовий потік від операційної діяльності розраховується як різниця між вхідними та вихідними грошовими потоками, що мають безпосереднє відношення до операційної діяльності підприємства.

У разі використання непрямого методу визначення чистого грошового потоку від операційної діяльності здійснюється зворотній до прямого методу розрахунок, а вихідною величиною виступають фінансові результати від операційної діяльності.

Алгоритм розрахунку операційного чистого грошового потоку прямим методом:

(+) – грошові надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

(-) – грошові виплати постачальникам за сировину, матеріали, послуги тощо;

(-) – грошові видатки на утримання персоналу;

(+) – інші грошові надходження, які не належать до інвестиційної та фінансової діяльності;

(-) – інші грошові видатки для покриття операційних витрат, які не стосуються інвестиційної та фінансової діяльності;

(-) – сплата відсотків за користування позичками;

(-) – сплата податків на прибуток;

(=) – операційний чистий грошовий потік.

Алгоритм розрахунку операційного чистого грошового потоку непрямим методом:

(+) – чистий прибуток від операційної діяльності;

(+) – витрати, не пов'язані з грошовими виплатами;

(-) – доходи, не пов'язані з грошовими виплатами;

(-) – приріст оборотних активів (крім грошових коштів, їхніх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій, інших статей неопераційних оборотних активів);

(+) – зменшення оборотних активів (крім грошових коштів, їхніх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій, інших статей неопераційних оборотних активів);

(-) – зменшення поточних зобов'язань, зокрема відсотки (крім короткострокових кредитів банків та інших статей, не пов'язаних з операційною діяльністю);

(+) – збільшення поточних зобов'язань, зокрема відсотки (крім короткострокових кредитів банків та інших статей, не пов'язаних з операційною діяльністю);

(=) – операційний чистий грошовий потік.

Порядок розрахунку чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності:

(+) – реалізація фінансових інвестицій (довгострокових), необоротних активів (майнових комплексів);

(+) – отримані відсотки, дивіденди;

(+) – інші надходження (наприклад, надходження грошових коштів від ф'ючерсних, форвардних контрактів, опціонів тощо);

(-) – придбання фінансових інвестицій, необоротних активів (майнових комплексів);

(-) – інші платежі (виплати грошових коштів за ф'ючерсними, форвардними контрактами, опціонами тощо за винятком випадків, коли такі контракти укладаються для операційної діяльності підприємства або класифікуються як фінансова інвестиція);

(=) – чистий рух коштів від інвестиційної діяльності.

Порядок розрахунку чистого грошового потоку від фінансової діяльності:

(+) – надходження власного капіталу;

(+) – отримані позички (довгострокові);

(+) – інші надходження;

(-) – погашення позичок;

(-) – сплачені дивіденди;

(-) – інші платежі (грошові видатки, спрямовані для викупу раніше випущених акцій підприємства тощо);

(=) – чистий рух коштів від фінансової діяльності.

Література: основна [3; 6; 8; 9]; додаткова [12; 18; 19; 22].

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

Семінарське заняття на тему "Дивідендна політика підприємства"

План проведення семінарського заняття

1. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства.
2. Теоретичні підґрунтя дивідендної політики підприємств в Україні.

3. Дискусія щодо проблем розподілу чистого прибутку акціонерних товариств у сучасних умовах господарювання та оподаткування дивідендів.

4. Дискусія. Обґрунтування дивідендної політики акціонерних товариств на різних стадіях їхнього життєвого циклу.

Література: основна [2 – 4; 6; 9]; додаткова [14; 16; 18; 22].

Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів

Семінарське заняття на тему "Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів"

План проведення семінарського заняття

1. Характеристика позичкового капіталу підприємства.
2. Практична робота щодо залучення банківських кредитів для фінансування суб'єктів підприємництва.
3. Особливості фінансування підприємства шляхом випуску облігацій.
4. Вексельна форма комерційного кредитування підприємств в Україні.
5. Дискусія. Визначення переваг і недоліків фінансування підприємств за рахунок банківських та комерційних кредитів.

Практичне заняття на тему "Визначення ефективної ставки відсотка за облігаціями та обґрунтування вибору варіанту параметрів емісії облігацій підприємства"

Завдання 1

З метою залучення грошових коштів для фінансування інвестиційного проєкту щодо придбання нових швейних машин ПАТ "Малюк" емітує облігації за номінальною відсотковою ставкою 15 %. Відсотки нараховуються щорічно, один раз на рік. Курс емісії становить 90 % до номіналу. Період обігу облігацій – 10 років із погашенням у кінці терміну обігу за курсом 110 %, одноразові накладні витрати, пов'язані з емісією облігацій – 5 % від номіналу.

Визначте ефективну відсоткову ставку за облігаціями для емітента та інвестора. Зробіть висновки.

Завдання 2

З метою освоєння нових виробничих потужностей в умовах нестачі власних фінансових ресурсів ТОВ "Аматор" ухвалило рішення здійснити емісію власних облігацій. Емісія облігацій підприємства характеризується такими параметрами:

- курс емісії облігацій – 75 %;
- курс погашення облігацій – 100 %;
- номінальна відсоткова ставка – 15 %;
- період обігу облігацій – 10 років.

Погашення облігацій може здійснюватися за двома варіантами:

- 1) в кінці періоду їхнього обігу;
- 2) щорічно рівними частинами.

Фінансовому аналітику підприємства необхідно обрати найбільш привабливий з погляду підприємства варіант погашення облігацій. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3

Емісія облігацій підприємства характеризується такими параметрами:

- курс емісії облігацій – 85 %;
- курс погашення облігацій – 100 %;
- номінальна процентна ставка – 10 %;
- період обігу облігацій – 10 років.

Погашення облігацій може здійснюватися за двома варіантами:

- 1) в кінці періоду їхнього обігу;
- 2) щорічно рівними частинами.

Фінансовому аналітику підприємства необхідно обрати найбільш привабливу з погляду підприємства варіант погашення облігацій.

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 4

Облігації емітуються з номінальною відсотковою ставкою 10 %. Курс емісії облігацій – 90 % до номіналу. Курс погашення – 120 % до номіналу. Витрати на емісію облігацій становлять 6 % від номіналу. Період обігу облігацій – 3 роки.

Розрахуйте ефективну відсоткову ставку за облігаціями для емітента та інвестора. Зробіть висновки.

Завдання 5

Підприємству "Перемога" потрібні додаткові фінансові ресурси в сумі 62 050 тис. грн для здійснення заходів щодо розширення виробничих потужностей. Керівництво підприємства розглядає два альтернативних варіанти їхнього залучення: випуск облігацій і користування кредитом.

На фінансовому ринку купонна ставка облігацій такого типу становить 9 %. Прогнозований період погашення облігацій – 7 років. Облігації прогнозується випускати номінальною вартістю 850 грн.

Що стосується отримання кредиту, то можливо співробітництво у цьому напрямі з банками "Грант" і "Укрсиббанк", які пропонують різні умови кредитування.

Банк "Грант" пропонує надати необхідний кредит на 7 років з погашенням основної суми боргу рівними частинами щорічно. Платежі в погашення кредиту сплачуються щороку. Відсоткова ставка дорівнюватиме 10 %.

"Укрсиббанк" пропонує таку схему повернення боргу: перші два роки нараховується проста відсоткова ставка у розмірі 5 %, наступні три роки відсотки мають сплачуватися за складною схемою сплати у розмірі 8 %, а останні два роки відсоткова ставка збільшуватиметься кожні півроку на 1 п. п. Основна сума боргу повертається наприкінці періоду кредитування.

Визначте найбільш вигідний варіант залучення коштів. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 6

ТОВ "ВСВ" планує здійснити фінансові вкладення в облігації з терміном погашення 5 років. Облігації можна придбати з дисконтом у 20 %, фіксована ставка відсотка за облігаціями – 16 % річних до номіналу (нарахування процентів здійснюється за кожне півріччя). Обсяг фінансових інвестицій – 20 000 тис. грн; комісійна винагорода фінансового посередника за придбання та зберігання облігацій – 0,5 % їхньої номінальної вартості (сплачується одночасно з придбанням облігацій). Ринкова відсоткова ставка за аналогічними вкладеннями дорівнює 15 %.

Проведіть оцінювання доцільності інвестиційних вкладень у ці облігації, застосувавши всі можливі динамічні методи оцінювання.

Завдання 7

Приватне акціонерне товариство 02.01.2020 р. випустило 20 000 облігацій позики на суму 2 000 000 грн. Номінальна вартість однієї облігації –

100 грн. Купонна ставка відсотка – 12 %. Ринкова ставка відсотка – 15 %. Термін погашення облігації – 5 років. Дата погашення облігації – 31.12.2025 р. Відсотки сплачуються один раз на рік – 31 грудня.

Встановіть: теперішню номінальну вартість облігації, яка погашається у кінці п'ятого року; теперішню вартість суми відсотків, що сплачуються щорічно протягом п'яти років.

Завдання 8

Розрахуйте ціну продажу облігації з премією та дисконтовану вартість облігаційної позики, якщо приватне акціонерне товариство 02.01.2020 р. випустило 10 000 облігацій позики на суму 1 000 000 грн. Номінальна вартість однієї облігації – 50 грн. Купонна ставка відсотка – 12 %. Ринкова ставка відсотка – 10 %. Термін погашення облігації – 5 років. Дата погашення облігації – 31.12.2025 р. Відсотки сплачуються один раз на рік – 31 грудня.

Завдання 9

Інвестор планує вкласти грошові кошти в дисконтну облігацію. Вирахуйте реальну вартість облігації за умовою, що ставка доходності становить 22 %, номінальна вартість облігації – 2 000 грн, термін обігу – 3 роки.

Завдання 10

Підприємство вирішило вкласти вільні кошти в розмірі 60 тис. грн терміном на 3 роки. Є три альтернативних варіанти вкладень:

- 1) кошти вносять на депозитний рахунок банку з щорічним нарахуванням складних відсотків за ставкою 21 %;
 - 2) щорічне нарахування 25 % за простим відсотком;
 - 3) щомісячне нарахування складних відсотків за ставкою 18 % річних.
- Необхідно, не враховуючи рівень ризику, визначити найкращий варіант вкладення коштів.

Методичні рекомендації

Ефективна ставка відсотка за облігаціями враховує позитивну чи негативну різницю між курсом емісії та курсом погашення облігацій. Відхилення між зазначеними ставками виникають, коли курс емісії та (або) курс погашення відсоткових облігацій не дорівнює номіналу.

Для емітента ефективна ставка відсотка характеризує загальний рівень витрат, пов'язаних із залученням коштів. Ці витрати охоплюють номінальну відсоткову ставку, дисконт і одноразові накладні витрати.

Під час розрахунку ефективної відсоткової ставки інвестор не бере до уваги здійснені емітентом одноразові накладні витрати. Ефективна відсоткова ставка для інвестора характеризує загальний рівень дохідності за облігацією.

У разі погашення облігації в кінці періоду ефективна ставка відсотка розраховується за формулою:

$$R_e = \frac{i + \frac{d}{n}}{K_e} \times 100 \%, \quad (5)$$

де R_e – ефективна ставка відсотка за облігаціями, %;

i – фіксована відсоткова ставка за облігацією, %;

d – дисконт, виражений у процентах;

n – період обігу облігацій, роки;

K_e – курс емісії облігацій, %.

Розрахунок ефективної ставки відсотка за облігаціями, які погашаються щорічно рівними сумами, здійснюється за формулою:

$$R_e = \frac{i + \frac{d}{t}}{K_e} \times 100 \%, \quad (6)$$

де t – середня величина терміну обігу облігації, $t = \frac{n + 1}{2}$.

Дисконт – це різниця між курсом погашення та курсом емісії облігацій. У ході встановлення курсів емісії та погашення облігацій у відсотках номінальна вартість облігації приймається рівною 100 %.

У ході визначення ефективної процентної ставки за облігаціями для емітента курс емісії облігацій зменшується на величину одноразових накладних витрат.

Література: основна [2 – 4; 6; 9]; додаткова [10 – 12; 17; 19 – 21].

Змістовий модуль 2

Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства

Семінарське заняття на тему "Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства"

План проведення семінарського заняття

1. Характеристика реорганізації як специфічного напрямку фінансової діяльності підприємства.
2. Фінансові аспекти проведення злиття та приєднання підприємств.
3. Фінансова діяльність підприємства на етапі поділу та виділення.
4. Особливості фінансової діяльності під час проведення перетворення підприємства.

Література: основна [1; 3; 6; 9]; додаткова [12; 18 – 21].

Тема 8. Фінансове інвестування підприємства

Практичне заняття на тему "Аналіз доцільності вкладання коштів підприємства в корпоративні права та боргові цінні папери"

Завдання 1

Вивчаючи доцільність придбання інвестором акцій підприємства "Вікторія", фахівець-аналітик обмірковує наведені дані стосовно емітента.

У звітному році обсяг продажу у вартісному вигляді (виручка) сягнув 16 000 тис. грн, ціна одного виробу становила 4 тис. грн. Постійні та змінні витрати становили, відповідно, 8 000 і 6 000 тис. грн. З огляду на зміни ринкової кон'юнктури наступного року керівництво підприємства планує зменшити ціну одного виробу до 3 тис. грн, збільшивши обсяг реалізації за незмінного рівня постійних витрат і прибутку, тобто зниження ціни не впливатиме на дохід власників акцій. Чи можливо це?

Аналітику необхідно визначити мінімальний обсяг продажу виробів, за якого підприємство не зазнає збитків, а також обсяг продажу, який забезпечуватиме підприємству одержання прибутку та сплату дивідендів на рівні звітного року.

Які рекомендації надасть фахівець-аналітик інвесторові щодо купівлі акцій підприємства "Вікторія"?

Завдання 2

Підприємства "Білий сад" та "Сонячний сад" є конкурентами на ринку. У них приблизно однакові величини активів і рівень ділового ризику. Ці підприємства є акціонерними товариствами з грошовим потоком після оподаткування – 100 тис. грн у рік і рівнем доходу на капітал 10 %. Акціонерне товариство "Білий сад" хоче купити акціонерне товариство "Сонячний сад". Грошовий потік нової компанії після сплати податків становить 210 тис. грн у рік.

Визначте, чи виникає ефект синергізму в результаті поглинання та вартість підприємств "Білий сад" і "Сонячний сад" до поглинання.

Завдання 3

Ухвалено рішення про реорганізацію АТ "Надійні технології", приєднавши його до АТ "Промімпекс". Відношення, згідно з яким обмінюються корпоративні права у разі приєднання, становить 3 : 5. Як доплату до корпоративних прав АТ "Промімпекс" виплачує на користь акціонерів АТ "Надійні технології" компенсацію в розмірі 1,5 грн за кожну акцію номінальною вартістю 25 грн.

Баланс АТ "Надійні технології" до приєднання наведено у табл. 8, баланс АТ "Промімпекс" до реорганізації наведено у табл. 9.

Обчисліть, на скільки збільшиться статутний капітал, і складіть баланс АТ "Надійні технології" після приєднання до нього АТ "Промімпекс", якщо баланси обох підприємств до реорганізації мали вигляд, наведений у табл. 8 і 9.

Таблиця 8

Баланс акціонерного товариства "Надійні технології" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	600	1. Зареєстрований капітал	500
2. Запаси	180	2. Додатковий капітал	200
3. Дебіторська заборгованість	220	3. Резервний капітал	40
4. Грошові кошти	40	4. Зобов'язання	300
Баланс	1 040	Баланс	1 040

Баланс акціонерного товариства "Промімпекс" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	1 600	1. Зареєстрований капітал	1 900
2. Запаси	1 040	2. Додатковий капітал	400
3. Дебіторська заборгованість	800	3. Резервний капітал	100
4. Грошові кошти	160	4. Зобов'язання	1 200
Баланс	3 600	Баланс	3 600

Завдання 4

Ухвалено рішення про реорганізацію акціонерного товариства "Агробіз" шляхом приєднання його до акціонерного товариства "Ласуня". Співвідношення, з яким робиться обмін корпоративних прав під час приєднання, становить 3 : 2. Як доплата до корпоративних прав АТ "Ласуня" виплачує на користь акціонерів АТ "Агробіз" компенсацію в розмірі 3,75 грн за кожен акцію номінальною вартістю 75 грн.

Баланс АТ "Агробіз" до приєднання наведено у табл. 10, баланс АТ "Ласуня" до реорганізації наведено у табл. 11.

Складіть баланс акціонерного товариства "Ласуня" після приєднання до нього акціонерного товариства "Агробіз". Розрахуйте балансовий курс акцій АТ "Ласуня" до і після реорганізації. Зробіть висновки.

Таблиця 10

Баланс акціонерного товариства "Агробіз" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Основні засоби	750	1. Зареєстрований капітал	630
2. Запаси та витрати	225	2. Додатковий капітал	90
3. Дебіторська заборгованість	150	3. Резервний капітал	60
4. Грошові кошти	30	4. Зобов'язання	375
Баланс	1 155	Баланс	1 155

Баланс акціонерного товариства "Ласуня" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Основні засоби	2 100	1. Зареєстрований капітал	1 800
2. Запаси та витрати	450	2. Додатковий капітал	450
3. Дебіторська заборгованість	300	3. Резервний капітал	300
4. Грошові кошти	150	4. Зобов'язання	450
Баланс	3 000	Баланс	3 000

Методичні рекомендації

Визначте величину збільшення статутного капіталу АТ "Ласуня". Співвідношення обміну корпоративних прав 3 : 2 означає, що 3 акції АТ "Агробіз" обмінюються на 2 акції АТ "Ласуня" або $\frac{2}{3}$ величини статутного капіталу АТ "Агробіз" буде спрямовано на збільшення статутного капіталу АТ "Ласуня".

Розрахуйте величину статутного капіталу підприємства "Ласуня" після реорганізації.

Визначте кількість акцій АТ "Агробіз" до приєднання, встановіть загальну величину компенсаційних виплат власникам корпоративних прав АТ "Агробіз".

Компенсаційні виплати власникам акцій АТ "Агробіз" здійснюються за рахунок грошових коштів АТ "Ласуня", що призводить до відповідного зменшення активів АТ "Ласуня". Загалом активи АТ "Ласуня" збільшаться на величину активів АТ "Агробіз".

Визначити суму приросту чистої вартості АТ "Ласуня" в результаті приєднання до нього АТ "Агробіз". Для цього розрахувати величину власного капіталу АТ "Агробіз" і зменшити отриманий показник на суму сплачених компенсацій власникам акцій АТ "Агробіз" та на величину збільшення статутного капіталу АТ "Ласуня". Відобразити приріст чистої вартості АТ "Ласуня" у статті "Додатковий капітал".

Складіть баланс АТ "Ласуня" після реорганізації, з урахуванням того факту, що АТ "Ласуня" повністю бере на себе зобов'язання АТ "Агробіз".

Визначте балансовий курс акцій АТ "Ласуня" до і після реорганізації за формулою (2). Зробіть висновки щодо зміни фінансового стану реорганізованого підприємства.

Завдання 5

На зборах учасників ТОВ "КІТ" ухвалено рішення про його поділ на два товариства у співвідношенні 60 : 40. Баланс товариства з обмеженою відповідальністю до реорганізації має вигляд, наведений у табл. 12.

Таблиця 12

Баланс товариства

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Основні засоби	1 000	1. Зареєстрований капітал	860
2. Запаси та витрати	400	2. Додатковий капітал	100
3. Дебіторська заборгованість	360	3. Резервний капітал	140
4. Грошові кошти	40	4. Зобов'язання	700
Баланс	1 800	Баланс	1 800

Складіть роздільний баланс підприємства за умови, що в процесі реорганізації була проведена переоцінка (дооцінка) основних засобів на 15 %.

Завдання 6

На зборах учасників ТОВ "Беркут" ухвалено рішення про його поділ на два товариства – "Авангард" та "Гермес" у співвідношенні 70 : 30. Баланс ТОВ "Беркут" до реорганізації наведено у табл. 13.

Складіть роздільний баланс ТОВ "Беркут" за умови, що в процесі реорганізації була проведена переоцінка основних засобів на 20 %, а також була списана безнадійна дебіторська заборгованість обсягом 60 тис. грн.

Таблиця 13

Баланс ТОВ "Беркут" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Основні засоби	1 000	1. Зареєстрований капітал	810
2. Запаси і витрати	300	2. Додатковий капітал	120
3. Дебіторська заборгованість	260	3. Резервний капітал	140
4. Грошові кошти	40	4. Зобов'язання	500
Баланс	1 600	Баланс	1 600

Методичні рекомендації

Визначте, на скільки збільшиться вартість необоротних активів ТОВ "Беркут" під час проведення їх індексації. З'ясуйте, в якій статті пасиву балансу підприємства буде відображено індексацію основних засобів.

Встановіть, як зміниться склад і величина оборотних активів ТОВ "Беркут" під час списання безнадійної дебіторської заборгованості. Визначте джерело покриття списання дебіторської заборгованості, відобразіть зміну пасивів підприємства у результаті покриття списаної заборгованості.

Складіть розподільний баланс ТОВ "Беркут" у формі табл. 14, розподіляючи активи та пасиви ТОВ "Беркут" між двома новими підприємствами у встановленому співвідношенні.

Таблиця 14

Розподільний баланс ТОВ "Беркут", тис. грн

Статті	ТОВ "Беркут"	ТОВ "Авангард"	ТОВ "Гермес"
Актив			
1. Основні засоби			
2. Запаси і витрати			
3. Дебіторська заборгованість			
4. Грошові кошти			
Баланс			
Пасив			
1. Зареєстрований капітал			
2. Додатковий капітал			
3. Резервний капітал			
4. Зобов'язання			
Баланс			

Завдання 7

З метою розширення можливостей фінансування підприємства було ухвалено рішення про перетворення АТ "Авіс" на АТ "Анжей". Учасники АТ здійснюють обмін своїх часток на акції за номінальною вартістю. Баланс АТ "Авіс" до реорганізації наведено у табл. 15.

Баланс АТ "Авіс" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	28 000	1. Зареєстрований капітал	16 000
2. Оборотні активи	12 000	2. Додатковий капітал	1 200
		3. Резервний капітал	2 800
		4. Зобов'язання	20 000
Баланс	40 000	Баланс	40 000

Одночасно з перетворенням проводиться збільшення статутного капіталу на основі додаткової емісії акцій загальною номінальною вартістю 4 млн грн. Курс емісії акцій – 120 %.

Для поліпшення структури капіталу запропоновано здійснити операцію трансформації заборгованості перед одним із кредиторів у власний капітал, на що спрямовується 25 % акцій додаткової емісії. Решту акцій планується розмістити на ринку капіталів. Накладні витрати, пов'язані з перетворенням та збільшенням статутного капіталу, становлять 50 тис. грн.

Збільшення власного капіталу спрямовується на поповнення оборотних активів нового підприємства.

Складіть баланс АТ "Анжей". Зробіть висновки щодо зміни фінансового стану підприємства після реорганізації.

Методичні рекомендації

Визначте розмір статутного капіталу АТ "Анжей" з урахуванням додаткової емісії акцій. Розрахуйте величину емісійного доходу.

На основі вихідних даних розрахувати величину заборгованості, яка буде трансформована у власний капітал АТ "Анжей". Кредитору акції будуть запропоновані за емісійним курсом. У результаті трансформації боргу у власність активи підприємства на відповідну суму не збільшуються.

Накладні витрати, пов'язані з перетворенням і збільшенням статутного капіталу, відшкодуються з резервів підприємства, що реорганізується.

Визначте приріст власного капіталу АТ "Анжей", який спрямовано на збільшення оборотних активів. На підставі проведених розрахунків складіть баланс нового підприємства, зробіть висновки.

Завдання 8

ПАТ "Злата" та ПАТ "Діамант" є конкурентами на ринку. У них приблизно однакові величини активів та рівень ділового ризику. Ці підприємства є акціонерними товариствами з грошовим потоком після оподаткування – 80 тис. грн у рік і рівнем доходу на капітал 10 %. ПАТ "Злата" хоче придбати ПАТ "Діамант". Грошовий потік нової компанії після сплати податків становить 170 тис. грн у рік.

Визначте, чи виникає ефект синергізму в результаті поглинання та вартість ПАТ "Злата" і ПАТ "Діамант" до поглинання.

Методичні рекомендації

Поглинання є доцільним, коли

$$V_n > V_1 + V_2, \quad (7)$$

де V_n – вартість нового підприємства;

V_1, V_2 , – вартість підприємств до поглинання.

Різниця між новою вартістю та сумою вартостей двох фірм до поглинання називається чистим приростом від поглинання (ΔV):

$$\Delta V = V_n - (V_1 + V_2). \quad (8)$$

Коли приріст від поглинання має позитивне значення, це означає, що у результаті поглинання відбулась синергія.

Література: основна [3; 5; 6; 8; 9]; додаткова [14; 18; 21; 22].

Тема 9. Оцінювання вартості підприємства

Практичне заняття на тему "Оцінювання вартості підприємства за дохідним та ринковим підходами"

Завдання 1

На загальних зборах ПАТ "Бриг" та ПАТ "Берізка" було ухвалено рішення про реорганізацію цих підприємств шляхом їхнього злиття та створення нового акціонерного товариства "Оріон".

Номінальний курс акцій обох акціонерних товариств встановлено на рівні 100 грн. Ринковий курс акцій АТ "Бриг" становить 180 %, АТ "Берізка" –

150 %. Менеджмент та власники товариств дійшли згоди, що ринковий курс корпоративних прав відображає вартість підприємства, а отже, може слугувати базою для встановлення пропорцій обміну акцій підприємств, що реорганізуються, на акції новоствореного підприємства. Баланси обох підприємств до реорганізації наведено у табл. 16 та 17.

Таблиця 16

Баланс акціонерного товариства "Бриг" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	60 000	1. Зареєстрований капітал	40 000
2. Оборотні активи	100 000	2. Додатковий капітал	20 000
		3. Резервний капітал	8 000
		4. Нерозподілений прибуток	12 000
		5. Зобов'язання	80 000
Баланс	160 000	Баланс	160 000

Таблиця 17

Баланс акціонерного товариства "Берізка" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	120 000	1. Зареєстрований капітал	60 000
2. Оборотні активи	80 000	2. Додатковий капітал	24 000
		3. Резервний капітал	12 000
		4. Нерозподілений прибуток	4 000
		5. Зобов'язання	100 000
Баланс	200 000	Баланс	200 000

На зборах засновників АТ "Оріон" прийнято рішення про формування статутного капіталу в розмірі 120 000 тис. грн, шляхом емісії – 1 200 тис. шт. акцій номіналом 100 грн.

Складіть баланс створеного АТ "Оріон".

Завдання 2

Акціонерний капітал підприємства має бета-коефіцієнт, що дорівнює 1,2 %. Ринкова надбавка за ризик становить 8 %, а відсоткова ставка за відсутністю ризику – 6 %. За минулий рік підприємство сплатило дивіденди в розмірі 20 грн на акцію. Передбачається, що дивіденди будуть зростати щорічно на 8 %. На сьогодні акції продаються за ціною 300 грн.

Яка вартість акціонерного капіталу підприємства?

Методичні рекомендації

Ринкову вартість підприємства доцільно визначити, використовуючи таку формулу:

$$PB = \frac{СК \times K_p}{100 \%}, \quad (9)$$

де PB – ринкова вартість підприємства, тис. грн;

$СК$ – статутний капітал підприємства, тис. грн;

K_p – ринковий курс акцій підприємства, %.

Визначте співвідношення, за яким розподілятимуться акції нової емісії між власниками корпоративних прав реорганізованих підприємств. Якщо два АТ X та Y реорганізуються в АТ Z , то частка статутного капіталу АТ Z , яка належатиме акціонерам АТ X визначається за формулою:

$$K_x = \frac{PB_x}{PB_x + PB_y}, \quad (10)$$

де K_x – частка акцій підприємства Z , яка належатиме акціонерам підприємства X ;

PB_x, PB_y – ринкова вартість підприємства X та Y відповідно, тис. грн.

Частка акцій підприємства Z , яка належатиме акціонерам підприємства Y , визначається у аналогічний спосіб.

Література: основна [1; 3; 4; 6; 8]; додаткова [12; 13; 16; 18; 20; 21].

Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин

Семінарське заняття на тему "Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин"

План проведення семінарського заняття

1. Види зовнішньоекономічних операцій підприємства.
2. Порядок розподілу валютної виручки від зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
3. Дискусія. Переваги та недоліки різних форм безготівкових розрахунків у ході ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
4. Порядок митного оформлення та основи оподаткування зовнішньоторговельних операцій підприємств.

Література: основна [3; 5; 6; 9]; додаткова [10; 11; 13; 14; 20].

Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві

Семінарське заняття на тему "Фінансовий контролінг на підприємстві"

План проведення семінарського заняття

1. Обґрунтування необхідності організації системи фінансового контролінгу на підприємствах.
2. Встановлення взаємозв'язку стратегічного й оперативного фінансового контролінгу.
3. Дискусія. Обґрунтування методів та інструментів стратегічного і оперативного фінансового контролінгу та їхня характеристика.

Література: основна [3; 5; 6; 9]; додаткова [12 – 14; 17; 19; 21].

Рекомендована література

Основна

1. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / О. М. Кравчук, В. П. Лещук. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 504 с.
2. Лубенченко О. Е. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. Е. Лубенченко, Н. В. Гришко, І. Л. Чабаненко ; Донбас. держ. техн. ун-т. – Алчевськ : ДонДТУ, 2010. – 223 с.
3. Мартюшева Л. С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова ; Харк. нац. екон. ун-т. – Харків : ХНЕУ, 2008. – 216 с.
4. Пріб К. А. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / К. А. Пріб ; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна". – Київ : Університет "Україна", 2007. – 321 с.
5. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Г. І. Філіна. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 320 с.
6. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч.-метод. посіб. / О. О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Кулішт та ін. – Київ : КНЕУ, 2006. – 312 с.
7. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Я. П. Квач, І. О. Молоткова, І. В. Степанова та ін. – Одеса : СМІЛ, 2008. – 189 с.
8. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. для студ. ВНЗ / [Л. О. Омелянович та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Омелянович ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – 3-тє вид., переробл. і допов. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2013. – 284 с.
9. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. для студ., які навчаються за напрямом "Економіка і підприємництво" за спец. "Фінанси" / В. Я. Олійник, Н. І. Шевченко, В. В. Даценко та ін. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2012. – 282 с.

Додаткова

10. Арутюнян С. В. Фінансова криза і розвиток франчайзингу в Україні / С. В. Арутюнян, Н. Г. Слободян // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій. – 2010. – № 35.

11. Воловець Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Я. В. Воловець ; Нац. банк України. Львів. банк. ін-т. – Київ : Алерта, 2005. – 200 с.
12. Довгалюк В. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. І. Довгалюк. – Хмельницький : НВП "Еврика" ТОВ, 2003. – 156 с.
13. Дороніна М. С. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / М. С. Дороніна, Л. С. Мартюшева, Д. А. Горовий ; Харк. держ. екон. ун-т. – Харків : ХНЕУ, 2002. – 156 с.
14. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / І. В. Зятковський, Л. І. Зятковська, М. В. Романів ; Західноукр. екон.-правн. ун-т. – Чернівці : Золоті литаври, 2007. – 274 с.
15. Колесников О. В. Економіко-фінансова діяльність підприємства : навч. посіб. / О. В. Колесников ; МОНМС України, Укр. держ. акад. залізн. трансп. – Харків : УкрДАЗТ, 2010. – 182 с.
16. Лепьохіна О. В. Фінансова та економічна взаємозалежність потенціалу підприємства / О. В. Лепьохіна // Актуал. пробл. економіки. – 2010. – № 7. – С. 127–136.
17. Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н. Налукова // Галицький економічний вісник. – 2011. – №1 (30). – С.166–174.
18. Оніщик Ю. В. Конструкція "фінансова діяльність": співвідношення публічного та приватного інтересу при її здійсненні / Ю. В. Оніщик // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 48. – С. 419–423.
19. Пілецька С. Т. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва [Текст] : навч. посіб. для самостійного вивч. дисципліни / С. Т. Пілецька, О. А. Сапліна ; Донбаська держ. машинобудівна академія. – Краматорськ : [ДДМА], 2009. – 112 с.
20. Полтарак Н. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання (на прикладі малого бізнесу) : навч. посіб. / Н. І. Полтарак ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". – Харків, 2011. – 48 с.
21. Фінансова діяльність підприємства : підручник для студ. ВНЗ, що навч. за освіт.-проф. програмою спеціаліста зі спец."Фінанси", "Банк. справа", "Облік і аудит" / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов, К. Я. Петрова. – 2-е вид., перероб. і допов. – Київ : Либідь, 2003. – 384 с.

22. Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха та ін. ; Акад. прав. наук України. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 470 с.

23. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Я. В. Шеверя ; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2011. – 21 с.

Інформаційні ресурси

24. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №463-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon0.rada.gov.ua.

25. Закон України "Про акціонерні товариства від" 17.09.2008 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

26. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

28. Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу : rada.gov.ua.

29. Сайт міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

30. Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

Зміст

Вступ.....	3
Змістовий модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів господарювання.....	4
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання	4
Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу	9
Тема 3. Формування власного капіталу підприємства	13
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства	21
Тема 5. Дивідендна політика підприємства	25
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	26
Змістовий модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання	31
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	31
Тема 8. Фінансове інвестування підприємства	31
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	38
Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	41
Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві	41
Рекомендована література.....	42
Основна	42
Додаткова	42
Інформаційні ресурси.....	44

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

АДМІНІСТРУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів усіх спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Сабліна** Наталія Вікторівна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *А. С. Ширініна*

План 2020 р. Поз. № 33 ЕВ. Обсяг 46 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*